

LOPPURAPORTOINTI

Pohjois-Pohjanmaan Pilari 4, investointi 1, RRP14.1

Tausta ja yleiskuvaus

Pohjois-Pohjanmaa on hyvinvointialueena monimuotoinen: väestörakenteen näkökulmasta alue on erityisesti lasten ja nuorten alue, mutta alueella 75 vuotta täyttäneiden määrän kasvu on nopeaa.

Hyvinvointialue kattaa isoja ja pienempiä kaupunkialueita, mutta myös alueita, joissa etäisyydet ovat pitkiä ja asutus harvaa. Lisäksi sote-palveluiden tarpeessa on hyvinvointialueen sisällä alueellista vaihtelua ja palveluita tarjotaan usean toimijan toimesta.

Korona-pandemia on aiheuttanut hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelkaa (THL, 2021), jotka näkyvät myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella. Esimerkiksi sote-palvelujen nettokustannukset kasvoivat vuonna 2020 4%, ja skaalatut koronakustannukset olivat n. 29,1 miljoonaa euroa. Koronakustannusten vaikutusta on kuitenkin vielä kokonaisuutena haasteellista arvioida, sillä kertynyt hoito- ja palveluvelka näkyy kustannuksissa viiveellä. Tällä hetkellä koronan seurauksena palvelut ovat ruuhkautuneet ja hoidot viivästyneet niin terveyden- kuin sosiaalihuollon puolella.

Hyvinvointialueella tarvitaan toimintamallien ja palvelurakenteiden uudistamista ja jatkuvaa kehittämistä. Lisäksi tarvitaan uusien ratkaisujen käyttöönottoa ja kehittämistä etä- ja lähipalveluiden tarjoamiseksi ja palveluverkostojen muodostamiseksi. Erityisesti digitaaliset palvelut ja teknologiset ratkaisut ovat merkittävässä roolissa tässä uudistamis- ja kehittämistyössä koronapandemian myötä. Tällä hetkellä näiden palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa on kuitenkin hyvinvointialueen sisällä alueellista vaihtelua, mikä omalta osaltaan vaikuttaa hoito-, palvelu-, ja kuntoutusvelan purkuun.

Sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvää kehittämistyötä on tehty Pohjois-Pohjanmaalla pitkään. Kehittämistyö on käynnistynyt PoPSTer-hankkeessa (2015–2017), jossa kuvattiin tuolloin alueen nykytila ja palveluntarpeet. POPmaakunnan esivalmistelu toteutettiin vuosina 2017–2019, ja valmistelutyössä analysoitiin palveluiden tilaa ja tulevaisuutta palvelukokonaisuuksittain. Integraatiohanke, jossa Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri aloittivat yhteisen selvitystyön, käynnistyi syksyllä 2018. Integraatiohanke laajennettiin keväällä 2019 kattamaan kaikki maakunnan kunnat.

Tämä käynnissä oleva hanketyö sisällytetään kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus- ja Rakenneuudistusta palvelevan alueellisen valmistelun hankkeisiin. Tällä hetkellä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen ja rakenneuudistusta palvelevan alueellisen valmistelun hankkeita on toteutettu Pohjois-Pohjanmaalla kiinteänä yhtenä kokonaisuutena alkusyksystä 2020 käynnistyneessä POPsote-hankkeessa, joka jatkuu edelleen.

POPsote-hankkeessa on kehitetty ja kehitetään hyvinvointialueen laajuisesti asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia tukevia palveluita sekä ratkaisuja seuraavien kehittämissuunnitelmien kautta: Lapset, nuoret ja perheet, Mielenterveys- ja päihdepalvelut, Ikäihmiset, Hoitotakuu, Kuntoutus ja Vammaispalvelut. Alueella käyttöönotetaan tulevana vuosina digitaalinen sote-keskus, joka mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman asionnin sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Tämä POP-Digi-Hoitotakuu-hanke nivoutuu vahvasti hyvinvointialuevalmistelutyöhön sekä POPsote-hankkeeseen, ja näissä tehty ja edelleen tehtävä kehittämistyö toimivat pohjana tälle hankkeelle. Pällekkäisten toimintojen ennaltaehkäisemiseksi hankesuunnitelma on valmistelu laaja-alaisessa yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa. Hankkeessa tehdään yhteistyötä POPsote-hankkeen sekä hyvinvointialueen eri toimijoiden ja verkostojen kanssa. Hanke täydentää digitaalisten palveluiden osalta jo käynnissä olevia Tulevaisuuden sote-keskushankkeiden perustason mielenterveyspalveluita kehittäviä hankkeita, sekä näitä yhdistävää yliopistosairaaloiden Terapiat etulinjaan-koordinaatiohanketta, jotka ovat käynnistyneet 1.1.2022. Lisäksi yliopistosairaanhoidopiirit ovat yhteistyössä kehittäneet Terveyskylän palveluita yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. POP-Digi-Hoitotakuu-hanke tukee Terveyskylä-yhteistyötä ja Terveyskylän tarjoamien palveluiden jalkauttamista hyvinvointialueelle.

Hankkeen ensimmäisenä toimenpiteenä tunnistetaan ne keskeiset kohde- eli asiakasryhmät, joiden palveluita lähdetään kehittämään hoitoon pääsyn sekä hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkamisen edistämiseksi. Hankkeen jo etukäteen tunnistettuina kohderyhminä ovat nuoret, joiden hoitoon pääsyä ja palveluiden kehittämistä edistetään yliopistosairaalayhteistyössä Terapiat etulinjaan-hankkeen kautta. Lisäksi toimenpiteitä kohdistetaan jo tunnistettuna asiakasryhmänä vammaisiin ja suun terveydenhuollon asiakkaisiin. Hankkeen yhtenä etukäteen määritettynä kohderyhmänä ovat myös ammattilaiset. Hankkeen aikana keskeisiä asiakas-, potilas-, ja muita sidosryhmiä sekä ammattilaisia osallistetaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin hyvinvointialueella kehitetyn yhteiskehittämismallin mukaisesti. Ammattilaisten osallistamisessa hyödynnetään lisäksi Terapiat etulinjaan -hankkeen koulutus- ja valmennusalustaa.

LOPPURAPORTOINTI:

Investointi 1.

Hankkeen kokonaistavoitteena oli edistää hoitoon pääsyä ja palvelujen saatavuutta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella edistämällä, laajentamalla ja yhdenmukaistamalla alueellisesti kehitettyjen sekä kansallisten digitaalisten palveluiden käyttöönottoa ja käyttöä. Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa digitaalisten palveluiden katveeseen jääville asukkaille tarjottavia palveluita sekä tukea näitä henkilöitä digitaalisten palveluiden käyttöön.

Hankkeen tavoitteena oli edistää hoitoon pääsyä sekä hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelan purkua. Tavoitteena oli, että digitaalisia palveluja kehittämällä ja käyttöönottamalla edistetään fyysisten sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä hoitotakuun toteutumista. Vaikuttavien digitaalisten palveluiden käyttöönotolla tavoitellaan henkilöresurssin vapautumista potilas/asiakastyöhön sekä turvaamaan hoidon jatkuvuutta.

Investointi 4:n yhtenä tavoitteena oli edistää hyvinvointialueen digitaalisten palveluiden arkkitehtuurin rakentamista ja toteutumista. Tavoite tukee digitaalisten palvelujen tasavertaista saatavuutta sekä digitaalisten palveluiden kehittämis- ja johtamistyötä.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategian mukaisesti alueen sote-palveluilla tavoitellaan oikea-aikaista ja sujuvaa hoitoon pääsyä ja tasavertaisia palveluita. Hyvinvointialueella tarvitaan toimintamallien ja palvelurakenteiden uudistamista. Lisäksi tarvitaan uusien ratkaisujen käyttöönottoa ja kehittämistä etä- ja lähipalveluiden tarjoamiseksi ja palveluverkostojen muodostamiseksi. Erityisesti digitaaliset palvelut ja teknologiset ratkaisut ovat merkittävässä roolissa tässä uudistamis- ja kehittämistyössä.

Tavoitteet

Hankkeen kokonaistavoitteena on edistää hoitoon pääsyä ja palvelujen saatavuutta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella edistämällä, laajentamalla ja yhdenmukaistamalla alueellisesti kehitettyjen sekä kansallisten digitaalisten palveluiden käyttöönottoa ja käyttöä. Hankkeessa vahvistetaan digitaalisten palveluiden katveeseen jääville asukkaille tarjottavia palveluita sekä tuetaan näitä henkilöitä digitaalisten palveluiden käyttöönottoon ja käyttöön. Hanke edistää hoitoon pääsyä sekä hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelan purkua. Digitaalisia palveluja kehittämällä ja käyttöönottamalla edistetään fyysisten sosiaali- ja terveystalouden sekä hoitotakuun toteutumista. Vaikuttavien digitaalisten palveluiden käyttö vapauttaa henkilöresurssia potilas/asiakastyöhön sekä osaltaan turvaa hoidon jatkuvuutta. Hankkeen tavoitteena on edistää hyvinvointialueen digitaalisten palveluiden arkkitehtuurin rakentumista ja toteutumista, joka nojautuu kansalliseen itse- ja omahoidon arkkitehtuuriin. Tavoite tukee digitaalisten palvelujen tasavertaista saatavuutta sekä digitaalisten palveluiden kehittämis- ja johtamistyötä.

Hankkeelle on asetettu myös investointikohtaiset tavoitteet.

Investointi 1:

Edistää hoitotakuun toteutumista ja hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkamista 1) tunnistamalla ne asiakasryhmät, joiden palveluketjuja ja -kokonaisuuksia on ensisijaisesti tarpeen kehittää hyvinvointialueella, 2) kehittämällä perusterveydenhuollon vastaanottoa ja parantamalla hoidontarpeen arvioinnin prosessia sekä 3) edistämällä heikossa / haavoittuvassa asemassa olevien hoitoon pääsyä ja 4) jalkauttamalla jo käytössä olevia digitaalisia toimintamalleja hyvinvointialueelle.

LOPPURAPORTOINTI:

Edistää hoitotakuun toteutumista ja hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkamista

- 1) tunnistamalla ne asiakasryhmät, joiden palveluketjuja ja -kokonaisuuksia on ensisijaisesti tarpeen kehittää hyvinvointialueella,
- 2) kehittämällä perusterveydenhuollon vastaanottoa ja parantamalla hoidontarpeen arvioinnin prosessia sekä
- 3) edistämällä heikossa / haavoittuvassa asemassa olevien hoitoon pääsyä ja
- 4) jalkauttamalla jo käytössä olevia digitaalisia toimintamalleja hyvinvointialueelle.

Pääsääntöisesti asetetut tavoitteet saavutettiin. Joidenkin yksittäisten tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta lopullisia tuloksia ja päätöksiä saadaan tammikuussa 2023.

Tuotokset

Hankkeessa syntyy mm. seuraavat tuotokset:

Investointi 1:

- Asiakkuussegmentointi on tehty.

- Toimintamalli hoidontarpeen arviointiin ja yhteisvastanottoon on kehitetty.
- Omaolo-palvelun integraatio on toteutettu ja käyttö laajentunut alueella.
- Sähköisten yhteydenottoratkaisujen ja kotona asumisen tuen ratkaisujen laajennukset on toteutettu ja tulokset on analysoitu käyttöönottosuunnitelman tekemistä varten.
- Alueen digipalveluiden kehittämisessä hyödynnetään Terveyskylä-palveluita ja digiasiointi voi käynnistyä perusterveydenhuollosta, sosiaalihuollosta tai erikoissairaanhoidosta ja eri palvelusektorin toimijat voivat hoitaa potilaan asioita digihoitopolulla.
- Omaolo- ja Terveyskylä-palveluiden integroimiseksi on toteutettu toiminnalliset ja tekniset vaatimukset.
- Asiakas-, omais- ja työntekijäpalautteen saaminen/kerääminen on systemaattista.

LOPPURAPORTOINTI:

- Asiakkuussegmentointi on tehty. Tunnistettiin ja määriteltiin ne asiakasryhmät, joiden palveluketjuja ja -kokonaisuuksia on ensisijaisesti tarpeen kehittää hyvinvointialueella.
- Toimintamalli hoidontarpeen arviointiin ja yhteisvastanottoon on kehitetty.
- Omaolo-palvelun integraatio on toteutettu ja käyttö laajentunut alueella.
- Sähköisten yhteydenottoratkaisujen ja kotona asumisen tuen ratkaisujen laajennuksia toteutettu ja tulokset on analysoitu käyttöönottosuunnitelman tekemistä varten.
- Alueen digipalveluiden kehittämisessä hyödynnetty Terveyskylä-palveluita ja digihoitopolulla asiointi voi jatkaa perusterveydenhuollossa erikoissairaanhoidon lisäksi. Tässä vaiheessa ei saatu käynnistettyä vielä digihoitopolkua jossa hoito käynnistyy digihoitopolulla perusterveydenhuollossa tai sosiaalipalveluissa.
- Matalan kynnyksen Walk in-toimintamalli osana sote-keskuksia suunnittelu on aloitettu.

Keskeiset hyödyt

Hanke tuottaa mm. seuraavat tulokset:

Investointi 1:

- Asiakkuussegmentointi auttaa kehittämään asiakaslähtöisiä sote-palveluita.
- Toimintamallit auttavat yhtenäistämään koko hyvinvointialueen toimintamalleja.
- Omaolo- ja Terveyskylä-palveluiden käyttö on lisääntynyt alueella. Integraatiot sujuvoittavat asiakkaiden ja ammattilaisten digitaalisia prosesseja.
- Etäkoti/kuntoutustoimintamalleihin ja kotona asumisen tuen teknologioiden hyödyntämiseen liittyvät käytännöt ja ratkaisut ovat yhdenmukaistuneet alueella.

- Toiminnan ja palveluiden kehittäminen perustuu saatuun palautteeseen.

Hanke saa aikaan mm. seuraavat vaikutukset:

Investointi 1:

- Asiakaslähtöiset toimintamallit ovat käytössä yhtenäisesti koko hyvinvointialueella ja hoitotakuun rajoissa pysytään.
- Omaolo- ja Terveyskylä-palvelut ovat aktiivisessa käytössä Pohjois-Pohjanmaan alueella. Asukkaiden ja ammattilaisten digitaaliset palvelut ovat yhdenmukaistuneet ja etäkäynnit ja -mahdollisuudet ovat lisääntyneet
- Omaolo- ja Terveyskylä-palvelut integroituvat saumattomiksi palveluiksi asiakkaan palvelu-/hoitopolulla. Palvelut ovat integroituneet digitaalisen sote-keskuksen toimintaan.
- Etäkoti/-kuntoutuksen toimintamallit ovat yhdenmukaisesti ja etäkäynnit ovat lisääntyneet. Toimintamalli ja ratkaisut tukevat asukkaan/ perheen/potilaan kotona asumista ja itsenäistä arjessa selviytymistä.
- Kotona asumisen tuen teknologiat ja toimintamalli tukevat asukkaan/ perheen/potilaan kotona asumista ja itsenäistä arjessa selviytymistä.
- Terveyskylän digitaalisia palveluita hyödynnetään optimaalisena osana hyvinvointialueen palveluita kohti vuoden 2024 tavoitetta: 45 % kansalaisten palveluista etänä.
- Digihoitopolut toimivat etäpalveluina useille eri asiakasryhmällä 30.6.2024 mennessä. Asukas pystyy hyödyntämään Terveyskylä.fi -palveluiden sisältöä, erilaisia itsehoito-ohjeita sujuvasti ja räätälöitynä (personoituna) kulloiseenkin tarpeeseen.

LOPPURAPORTOINTI:

- Asiakkuussegmentointi auttaa kehittämään asiakaslähtöisiä sote-palveluita.
- Toimintamallit auttavat yhtenäistämään koko hyvinvointialueen toimintamalleja.
- Omaolo- ja Terveyskylä-palveluiden käytön lisääminen sujuvoittaa asiakkaiden ja ammattilaisten digitaalisia prosesseja.
- Etäkoti/kuntoutustoimintamalleihin ja kotona asumisen tuen teknologioiden hyödyntämiseen liittyvät käytännöt ja ratkaisut ovat yhdenmukaistuneet alueella.
- Asiakaslähtöiset toimintamallit ovat käytössä yhtenäisesti koko hyvinvointialueella ja hoitotakuun rajoissa pysytään.
- Omaolo- ja Terveyskylä-palvelut ovat aktiivisessa käytössä Pohjois-Pohjanmaan alueella. Asukkaiden ja ammattilaisten digitaaliset palvelut ovat yhdenmukaistuneet ja etäkäynnit ja -mahdollisuudet ovat lisääntyneet.
- Etäkoti/kuntoutuksen-toimintamallit ovat yhdenmukaisesti ja etäkäynnit ovat lisääntyneet.

Toimintamalli ja ratkaisut tukevat asukkaan/ perheen/potilaan kotona asumista ja itsenäistä arjessa selviytymistä.

- Kotona asumisen tuen teknologiat ja toimintamalli tukevat asukkaan/ perheen/potilaan kotona asumista ja itsenäistä arjessa selviytymistä.

- Matalan kynnyksen Walk in-toiminnan avulla asukkaat saavat varhaista tukea ja palvelua mielenterveyden oireisiin.

Riippuvuudet

LOPPURAPORTOINTI:

POP-Digi-Hoitotakuu-hanke nivoutui vahvasti hyvinvointialuevalmistelutyöhön sekä POPsote-hankkeeseen, ja näissä tehty ja edelleen tehtävä kehittämistyö toimivat pohjana tälle hankkeelle. Pääallekkäisten toimintojen ennaltaehkäisemiseksi hankesuunnitelma valmisteltiin laaja-alaisessa yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa ja itse hankevaiheessa tehtiin yhteistyötä POPsote-hankkeen sekä hyvinvointialueen eri toimijoiden ja verkostojen kanssa.

Hanke täydensi digitaalisten palveluiden osalta jo käynnissä olevia Tulevaisuuden sote-keskushankkeiden perustason mielenterveyspalveluita kehittäviä hankkeita, sekä näitä yhdistävää yliopistosairaaloiden Terapiat etulinjaan-koordinaatioranketta.

Hankkeessa tehtiin yhteistyötä Terveyskylä-palvelukokonaisuutta kehittävien kanssa ja sekä edistettiin Terveyskylän tarjoamien palveluiden jalkauttamista hyvinvointialueelle.

Yhteistyötä on tehty RRP2-hankesuunnittelijoiden kanssa.